

Statsråd Siv Jensen
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår fil: B16-GC007
Vårt Arkiv: 401
Saksbehandler: Grete Crowo

Oslo 16. desember 2016

FFOs krav til statsbudsjettet 2018

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon er paraplyorganisasjon for 83 organisasjoner av funksjonshemmede og kronisk syke, med til sammen mer enn 335 000 medlemmer. FFOs overordnede mål er samfunnsmessig likestilling og deltakelse for funksjonshemmede.

Et av FFOs viktigste arbeidsområder er å gi innspill til de årlige statsbudsjettene. Allerede 14. november 2016 sendte vi over våre tre hovedkrav til regjeringen knyttet til statsbudsjettet for 2018. Disse kravene var utgangspunktet for møtet i Kontaktutvalget med regjeringen 14. desember:

1. FFO ber regjeringen i samarbeid med organisasjonene utarbeide en helhetlig handlingsplan for funksjonshemmede, slik FN-konvensjonen for funksjonshemmedes rettigheter stiller krav om
2. Flere funksjonshemmede i arbeid i kraft av fire-parts samarbeid.
3. Styrking av rammevilkår for funksjonshemmedes organisasjoner, og bevilgninger til utvikling av likemansordningen og brukermedvirkning.

Vi varslet i møtet at våre innspill til de enkelte fagdepartement ville oversendes senest 16. desember. Vårt viktigste anliggende er at regjeringen i de årlige statsbudsjettene setter av tilstrekkelige bevilgninger på de ulike fagområdene slik at rettighetene til funksjonshemmede og kronisk syke i Norge sikres.

Her følger FFOs konkrete krav knyttet til statsbudsjettet for 2018 på Finansdepartementets område:

- *FFO ber regjeringen om å utrede en ny særfradragsordning for store sykdomsutgifter i dialog med brukerorganisasjonene.*
- *FFO ber regjeringen åpne opp dagens særfradragsordning for nye fradragsberettigede personer for inntektsåret 2017 og senere inntektsår inntil ny ordning er på plass.*
- *FFO ber regjeringen om å forlenge overgangsordningen for uføre med gjeld til 2021, og at man vurderer å opprette en permanent ordning.*
- *FFO ber regjeringen bruke avgiftspolitikken til å stimulere til sunne valg når det gjelder mat, sukker, tobakk og alkohol.*

Fradragsordning for store sykdomsutgifter

Regjeringen gikk høyt ut da den tiltrådte og lovet å utrede en ny ordning for de med store sykdomsutgifter. Det er derfor svært skuffende at regjeringen i statsbudsjettet for 2017 meddelte at den ikke ønsker å utrede en ny særskilt fradragsordning nærmere.

FFO og Diabetesforbundet har flere ganger etterlyst dialog med Finansdepartementet knyttet til den forespeilede utredningen. Det burde vært søkt en løsning med innspill fra organisasjonene før man konkluderte at det ikke er mulig å finne en hensiktsmessig ordning.

Departementet hadde planlagt å utrede en ordning med sikte på å få flere funksjonshemmede inn i arbeidslivet. Å knytte en slik målsetting til en skjermingsordning for store sykdomsutgifter mener vi er lite hensiktsmessig. Likeledes er henvisningen i Prop. 1 LS (2016–2017) til Skattemeldingen og forslaget om et nytt permanent arbeidsbetinget fradrag en avsporing i forhold til det som opprinnelig var formålet med særfradragsordningen. Et slikt arbeidsbetinget fradrag er ikke ment for uføretrygdede eller personer på arbeidsavklaringspenger, og vil dermed utelukke store grupper som nettopp har store kostnader knyttet til sykdom og nedsatt funksjonsevne. Det er en usosial innretning å bruke arbeidstilknytning og ikke store sykdomsutgifter som kvalifisering til skattefradrag.

FFO ber regjeringen snu i denne saken, og utrede en fradragsordning som kan kompensere for sykdomsutgifter - slik særfradraget opprinnelig skulle. Alternativt ber vi regjeringen se på andre former for skjerming for store sykdomsutgifter.

Den nåværende midlertidige særfradragsordningen er svært urettferdig for personer som ikke har kommet inn i ordningen etter 2011. For eksempel er dette blitt svært merkbart for personer med Alopecia Areata, en diagnose som gjør at håret forsvinner. Utgifter til parykk tilhører de utgiftene det fortsatt blir gitt fradrag for gjennom særfradraget for store sykdomsutgifter. Samtidig har nye brukere av parykker ikke kommet inn i ordningen, noe som medfører en stor økonomisk og psykososial belastning. Parykk er et nødvendig hjelpemiddel, og mangel på økonomisk støtte oppleves som hindring for delta i arbeidslivet.

FFO mener dagens ordning bør åpnes opp for nye personer med samme typer utgifter som de som har beholdt ordningen fra inntektsårene 2010 og 2011. Nye bør inkluderes for inntektsåret 2017 og senere inntektsår inntil ny ordning er på plass.

Skattefradrag for uføretrygdede med gjeld

Det er positivt at det i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2015 ble etablert en overgangsordning for uføretrygdede som har gjeld, men tre år er svært kort tid for en slik skjerming. Det begynner å haste om man skal få utredet og få på plass en ordning som forlenges ut over tre år. Den nåværende ordningen gjelder kun inntil 2017.

Kristelig folkeparti fremmet forslag om sitt alternative budsjett i finansinnstillingen¹, og i Innst. 3 S (2016–2017)² fremmet partiet følgende forslag:

«Dessuten har vi sett at uførereformen har gitt negative utslag for mange uføre på kort tid. Derfor foreslår dette medlem i dette budsjettet å utvide overgangsperioden for reformen til 2021, slik at uføre som mottar barnetillegg og uføre med gjeld sitter igjen med mer de neste fem årene enn med dagens ordning. For 2017 betyr dette en skattelette for uføre med gjeld på til sammen 40 mill. krone,..(..)»

Mindretallet i arbeids- og sosialkomiteen påpeker at regjeringen ikke har kommet tilbake til Stortinget med en vurdering av en mer permanent ordning knyttet til overgangsordningen for uføre med gjeld:

«Det vises til at komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti derfor ba regjeringen snarest mulig komme tilbake med en vurdering av en mer permanent løsning. Disse medlemmer konstaterer at det ikke har skjedd.»

¹ Innst. 2 S (2016–2017)

² Innstilling fra Finanskomiteen om skatter, avgifter og toll 2017.

Det var før 2015 opphopning av dårlige levekår hos uføretrygdede i Norge. Barstad (2016) viser i en analyse av Levekårsundersøkelsen EU-SILC 2013 at uføretrygdede er en gruppe med sterk tendens til opphopning av vansker på flere områder i livet.

Selv om ny uføretrygdordning er innrettet med et regelverk som gjør det enklere å kombinere arbeidsinntekt og trygd, er det viktig å erkjenne at dette er en gruppe hvor svært mange ikke uten videre kan ta ekstraarbeid når man får økonomiske utfordringer. En ny FAFO-rapport viser også at foreløpig har ikke ny uføretrygdordning påvirket uføres arbeidstilknytning. Dette bekreftes av Alne (2016)³ som ikke fant noen signifikant endring av personer med 100 prosent uføregrad når det gjaldt sannsynlighet for å være i arbeid. For personer med gradert uførhet har sannsynligheten for å være i arbeid sunket med 1,9 prosent. Dette tilsier at uføre ikke har fått bedre inntekt etter 2015 på grunn av økt arbeidsdeltakelse.

For å hindre at uføretrygdede får betraktelig forverrede levekår, ber vi regjeringen forlenge overgangsordningen for uføre med gjeld til 2021. Fra inntektsåret 2016 trappes skattefradraget ned til 67 prosent av det skattefradraget som er gitt i 2015. Vi ber om at ordningen forlenges med et skattefradrag på 67 prosent. Vi ber samtidig regjeringen om å vurdere en permanent ordning for uføretrygdede med gjeld.

Avgifter må stimulere til sunne valg

Norge har hatt en eksplosiv utvikling av sykdommer knyttet til levevaner de siste årene. Overvekt er en av årsakene, og Verdens helseorganisasjon beskriver overvekt og fedme som et alvorlig folkehelseproblem i Europa. I Norge viser tall fra Folkehelseinstituttet at rundt hver femte åtteåring er overvektig eller har fedme. Samtidig vet vi at overvekt og fedme forklarer 65-80 prosent av nye diabetestilfeller og 15-20 prosent av dødeligheten av hjerte- og karsykdommer i Norge. Det er mulig å forebygge en negativ utvikling av for eksempel type 2-diabetes, men det krever en offensiv politikk og flere strukturelle tiltak.

Verdens helseorganisasjon understreker også behovet for befolkningsrettede strukturelle tiltak, og anbefaler å ta i bruk prisvirkemidler for å fremme et sunt kosthold. De anbefaler avgiftsøkning og viser til at det er mer effektivt enn prisreduksjon.

På bakgrunn av dette mener FFO at prispolitiske virkemidler er viktig i folkehelsepolitikken, og vi mener de må brukes aktivt for å dreie forbruket mot sunne varer. Erfaringer viser at forbruket på sunne matvarer er prissensitivt. En aktiv prispolitikk vil bidra til sunnere kosthold og mindre sykdom på sikt for alle. Det er derfor nødvendig å se på avgiftene, og hvordan de kan brukes for å stimulere til sunne valg når det gjelder mat, sukker, tobakk og alkohol.

Anmodning om møte

FFO ber med dette om et møte med politisk ledelse i departementet for å gjennomgå FFOs spesifikke krav til budsjettet for 2018, spesielt med henblikk på særfradragsordningen for store sykdomsutgifter.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

John Berg-Jensen
Styreleder

Lilly Ann Elvestad
Generalsekretær

Kopi: Kontaktutvalget med Regjeringen v/Barne- og likestillingsminister Solveig Horne.

³ Jobber uføre mer etter uførereformen i 2015? Ragnar Hjellset Alne, Arbeid og velferd, nr. 3, 2016.